

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ไก่อพื้นเมืองเป็นไก่ที่มีต้นกำเนิดมาจากไก่อป่าในทวีปเอเชีย โดยเฉพาะในแถบประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ไทย มาเลเซีย และอินโดนีส์ ซึ่งมนุษย์ได้นำมาเป็นสัตว์เลี้ยงเมื่อประมาณ 3,000 ปีก่อน หลังจากที่มีมนุษย์นำไก่อมาเลี้ยง ไก่อและมนุษย์ดำรงชีวิตแบบพึ่งพา ไก่ออาศัยการเลี้ยงดูและการป้องกันอันตรายจากมนุษย์ ในขณะที่มนุษย์อาศัยไก่อและไข่เป็นอาหาร เป็นการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เรียกว่า เป็นขบวนการวิวัฒนาการของสัตว์และมนุษย์ให้อยู่ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง การวิวัฒนาการของไก่อเป็นไปตามวิถีชีวิตของมนุษย์เจ้าของซึ่งก็ขึ้นอยู่กับธรรมชาติ บางปีเกิดภัยธรรมชาติรุนแรง สัตว์เลี้ยงตายลง หรือมีโรคระบาดรุนแรง ไก่อจะตายมากแต่ไม่ตายหมด จะมีเหลือให้ขยายพันธุ์จำนวนหนึ่ง ซึ่งโดยปกติแล้วจะ เหลือต่ำกว่า 10% ซึ่งจำนวนนี้จะขยายพันธุ์เพิ่มจำนวน ตัวที่แข็งแรงทนทานเท่านั้นจึงจะอยู่รอดจึงเป็นการคัดเลือกโดยธรรมชาติจนเป็นไก่อพื้นเมืองสืบทอดมาให้เราได้ใช้ประโยชน์ถึงทุกวันนี้ (กองบำรุงพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์, 2549)

การเลี้ยงไก่อพื้นเมือง เป็นการเลี้ยงสัตว์ในระดับหมู่บ้านของเกษตรกรไทยในชนบท ทว่าทุกภูมิภาคของประเทศไทยเป็นเวลานานหลายชั่วอายุคน ไก่อพื้นเมืองเป็นสัตว์เลี้ยงที่ใ้บริโภคในครัวเรือน ถ้าเหลือก็จำหน่ายเป็นรายได้เสริมของเกษตรกรจากการทำไร่ ทำสวน ทำนา หรือเป็นรายได้หลักของผู้เลี้ยง ลักษณะข้อดีของไก่อพื้นเมืองคือ เลี้ยงง่าย มีเนื้อแน่น รสชาติหวาน ไขมันดำ และราคาที่จำหน่ายได้ราคาสูงกว่าไก่อกระถาง แต่การเลี้ยงไก่อพื้นเมืองยังประสบปัญหา เช่น การตายด้วยโรคระบาด และการให้ผลผลิตต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับไก่อเพื่อการค้า (ทิฆัมพร, 2542) ทำให้เกิดความสูญเสียต่างๆ ที่ไก่อพื้นเมืองมีลักษณะเด่น คือ เลี้ยงง่าย มีความต้านทานโรคสูง เนื้อเป็นที่นิยมรับประทาน เพราะมีรสชาติดี ดังนั้น ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เชียงใหม่ กรมปศุสัตว์ และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้ทำการวิจัยไก่อพื้นเมือง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 และได้ทำการคัดเลือกพันธุ์โดยให้ชื่อว่า "ไก่อพันธุ์ประจักษ์หางดำเชียงใหม่ 1" (กลุ่มวิจัยและพัฒนาสัตว์ปีก, 2552)

ไก่อพันธุ์ประดู่หางดำเชียงใหม่ 1 เป็นไก่สำหรับบริโภค ได้รับการส่งเสริม เผยแพร่ สร้างฝูงไก่อพันธุ์ประดู่หางดำเชียงใหม่ 1 และสร้างเครือข่ายโดยกรมปศุสัตว์ ทำให้มีการเลี้ยงไก่อพื้นเมืองขุนขายอย่างต่อเนื่องก่อให้เกิดอาชีพที่เกี่ยวกับไก่อพื้นเมืองที่ยั่งยืนขึ้นในชุมชน ทั้งผู้เลี้ยงไก่อพื้นเมืองผู้ชำแหละและผู้ขายในตลาด มีเนื้อนุ่ม เหนียว ไขมันน้อย รสชาติดี มีลักษณะภายนอกของเพศผู้มีสีหน้าแดง, ขนสร้อยคอ-หลังสีแดงเข้ม, ขนลำตัว ขนหาง แข็งและปากมีสีดำ, สีของผิวหนังขาวอมเหลือง, ตามีสีเหลืองอมน้ำตาลและลักษณะหงอนเป็นหงอนถั่ว ส่วนไก่เพศเมีย ลักษณะโดยทั่วไปคล้ายกับไก่เพศผู้จะแตกต่างตรงที่ไม่มีขนสร้อยคอ ส่วนเปลือกไข่มีสีน้ำตาล (กลุ่มวิจัยและพัฒนาสัตว์ปีก, 2552)

ไก่อพันธุ์ประดู่หางดำเชียงใหม่ 1 ยังคงเป็นไก่อพื้นเมืองที่คงความสามารถในการเลี้ยงดูในชนบทได้ ที่สำคัญมีสมรรถภาพการผลิตเมื่อนำมาเลี้ยงในเชิงพาณิชย์ได้ดีกว่าไก่อพื้นเมืองทั่วไป โดยเลี้ยงง่าย อดทนต่อโรคแมลงในห้องถักได้ดี ฟักไข่และเลี้ยงลูกเองได้ น้ำหนักตัวสูงกว่า 20-25% และการให้ไข่สูงกว่า 39% ด้วยลักษณะของไก่อพันธุ์ประดู่หางดำเชียงใหม่ 1 เป็นไก่ที่มีขนลำตัวสีดำ, ปากสีดำและแข้งสีดำ เป็นลักษณะภายนอกของไก่อพื้นเมืองที่ตลาดมีความต้องการ เพราะสร้างความเชื่อมั่นว่าเป็นไก่อพื้นเมืองจริง โดยเฉพาะสีแข้งแม้เมื่อเชือดถอนขนไก่เป็นไก่สดแล้ว สีของขนหายไปแต่สีแข้งยังคงเป็นสีดำ (เชียงใหม่นิวส์, 2552)

จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีผู้ที่นิยมเลี้ยงไก่อพันธุ์ประดู่หางดำเชียงใหม่ 1 เลี้ยงขุนขายเป็นอาชีพ มากกว่า 30 ราย (กลุ่มวิจัยและพัฒนาสัตว์ปีก, 2552) ได้ผลตอบรับดี และปริมาณไก่อพันธุ์ประดู่หางดำเชียงใหม่ 1 ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด ทำให้มีราคาสูง (ชิมโอน, 2554) ขณะผู้บริโภคไก่อยังมีความต้องการบริโภคไก่อที่มีเนื้อนุ่ม เหนียว ไขมันน้อย รสชาติดี โดยเฉพาะในงานเทศกาลสำคัญๆ อย่างเช่น ตรุษจีน ปีใหม่ไทย งานบุญต่างๆ และสารทจีน ที่นิยมใช้ไก่อพื้นบ้านในพิธีไหว้ ทำให้มีอัตราเติบโตปีละประมาณ 15 เปอร์เซ็นต์ (เชียงใหม่นิวส์, 2552) ซึ่งมีแนวโน้มการเติบโตของตลาดที่สูง และคนทำฟาร์มไก่อพื้นเมืองที่ประสบผลสำเร็จก็ยังมีน้อยในปัจจุบันได้มีผู้คนที่ให้ความสนใจในการเลี้ยงไก่อพันธุ์ประดู่หางดำเชียงใหม่ 1 แบบฟาร์มไก่อเนื้อเพิ่มมากขึ้น แต่ไม่มีแนวทางในการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังขาดการจัดการตามมาตรฐานของปศุสัตว์ในบางประเด็น เช่น มาตรฐานตามโรงเรียนที่เป็นแบบปิดทำให้มีต้นทุนสูงเกินความจำเป็น (ชิมโอน, 2554) จากสาเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการจัดการฟาร์มไก่อพันธุ์ประดู่หางดำเชียงใหม่ 1 เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปสร้าง ปรับปรุงและพัฒนาฟาร์มไก่อพันธุ์ประดู่หางดำเชียงใหม่ 1 ในด้านการจัดการ การผลิต การตลาด และข้อมูลเกี่ยวกับผลตอบแทนจากการลงทุนต่อไป เพื่อเพิ่มความสามารถในการผลิตให้มีประสิทธิภาพและบริหารจัดการอย่างยั่งยืนในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อทราบถึงการจัดการการผลิตและการตลาดฟาร์มไก่พันธุ์ประดู่หางดำเชียงใหม่ 1
2. เพื่อทราบการลงทุนและผลตอบแทนจากการลงทุน ฟาร์มไก่พันธุ์ประดู่หางดำเชียงใหม่ 1
3. เพื่อทราบแนวทางในการจัดการผลิตและการตลาดเพื่อเพิ่มผลตอบแทนจากการลงทุน ฟาร์มไก่พันธุ์ประดู่หางดำเชียงใหม่ 1

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เกษตรกร ทั้งผู้เลี้ยงไก่พันธุ์ประดู่หางดำเชียงใหม่ 1 อยู่แล้วและผู้สนใจจะเลี้ยงไก่พันธุ์ประดู่หางดำเชียงใหม่ 1 ทราบแนวทางในการจัดการที่จะก่อให้เกิดผลตอบแทนที่ดี นอกจากนี้หน่วยงานและภาครัฐสามารถใช้ประโยชน์ของข้อมูลทั้งการจัดการ การผลิต การตลาด และข้อมูลเกี่ยวกับผลตอบแทนจากการลงทุน เพื่อส่งเสริมเกษตรกรที่สนใจ อันจะเป็นผลต่อการเพิ่มไก่พันธุ์ประดู่หางดำเชียงใหม่ 1 ให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภคได้

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานี้จะเป็นข้อมูลการเลี้ยงปี พ.ศ. 2554 และเมื่อได้ผลของข้อมูลต้นทุน รายได้และผลตอบแทน จะนำมาเปรียบเทียบเรื่องต้นทุน ผลตอบแทน ระหว่าง ฟาร์ม 3 ขนาด ได้แก่ ฟาร์มขนาดเล็ก คือ ฟาร์มไก่ขนาดไม่เกิน 100 ตัว ฟาร์มขนาดกลาง คือ ฟาร์มไก่ขนาด 101 – 500 ตัว และ ฟาร์มขนาดใหญ่ คือ ฟาร์มไก่ขนาด 501 ตัวขึ้นไป

1.5 นิยามศัพท์

ไก่พันธุ์ประดู่หางดำเชียงใหม่ 1 Pradu Hangdum Chiang Mai 1 หมายถึง ไก่พันธุ์พื้นเมืองไทยกรมปศุสัตว์ โดยศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เชียงใหม่ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ได้ทำการคัดเลือกพันธุ์ และให้ชื่อว่า "ไก่พันธุ์ประดู่หางดำเชียงใหม่ 1" สำหรับบริโภค ได้รับการส่งเสริม เผยแพร่ สร้างฝูงไก่พันธุ์ประดู่หางดำเชียงใหม่ 1 และสร้างเครือข่ายโดยกรมปศุสัตว์ (กลุ่มวิจัยและพัฒนาสัตว์ปีก, 2552)

ฟาร์มขนาดเล็ก หมายถึง ฟาร์มไก่พันธุ์ประดู่หางดำเชียงใหม่ 1 ที่มีขนาดการเลี้ยง ไม่เกิน 100 ตัวต่อรุ่น

ฟาร์มขนาดกลาง หมายถึง ฟาร์มไก่พันธุ์ประดู่หางดำเชียงใหม่ 1 ที่มีขนาดการเลี้ยง 101-500 ตัวต่อรุ่น

ฟาร์มขนาดใหญ่ หมายถึง ฟาร์มไก่พันธุ์ประดู่หางดำเชียงใหม่ 1 ที่มีขนาดการเลี้ยง 501 ตัวต่อรุ่นขึ้นไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved